

PRAVICA

Berilo Jugoslovanskega odbora iz Italije

BOZZOVICCA

POŠILJA : IVAN UČENIKOV - KAIRO RUE MANSHAET EL MAHRANI ŠT. 5

Srednji vzhod

Št. 65

25. aprila 1943.

Velikonočna poslanica slovenskih borcev

V strašni bolečini, v neizmernem trpljenju, v solzah in krvi preživlja slovenski narod svoj Veliki petek že dve leti. Z neštevilnimi grobovi je posejana slovenska Golgota; trume razbojnikov bičajo slovensko hrbtenico, kri teče v potokih, streli odmevajo, ko na fronti. Kot spomladanska trava pod koso padajo slovenske žrtve. Slovenski jok prihaja iz vseh delov zaslužnjene Evrope - na vseh frontah teče slovenska kri.

Ali, slovenski narod ni velik samo v trpljenju in krvi, ki je združila vse njegove dele. Tako kakor v trpljenju, tako so Sloven-

ci zedinjeni tudi v volji in pripravljenosti, da z drugimi svobodnimi narodi skupno pripomorejo pravici do popolne zmage. Tako kakor se prelivajo solze v Sloveniji, v Primorju, na Gorenjskem in Štajerskem, v Prekmurju, na Koroškem in med beneškimi Slovenci; med slovenskimi izgnanci na Hrvaškem, v Srbiji in na Poljskem, tako se zbirajo slovenski fantje po vsem svetu, da prihitijo zaslužnjeni domovini na pomoč. Ne samo tu na Srednjem vzhodu, tudi v Rusiji, v Združenih državah Amerike, v Kanadi in Argentini, v Avstraliji in drugih predelih sveta

STRAŠNO BILO JE TRPLJENJE.

AL' ŽE BLIŽA SE VSTAJENJE..

močno utripajo slovenska srca za svojo skupno domovino. Z nami so bratje Jugoslovani in vsi ostali Slovani istih misli.

Slovenska značilnost v sedanjem času pa beleži še druge, večje uspehe. Naši zavezniki, zlasti Angleži so v tej drugi svetovni borbi na življenje in smrt uočili vrednosti in sile slovenskega značaja, Beseda "Slovin" je danes znana vsakemu tudi najmlajšemu imperialnemu vojaku. Ta beseda nima samo zemljepisnega in narodnostnega značaja, pač pa ta beseda danes vsebuje v pojmovanju zaveznikov vse tisto, kar je istovetno z najplemenitejšimi cilji sedanje borbe. Ko smo v zadnjih mesecih obšli razsežno egiptsko deželo in prekrizali ogromne daljave Tripolitanijske, smo se brez vsake domorodne domišljavosti prepričali kako globoko je beseda Slovin že segla v srca preprostih vojakov, ki so iz vseh predelov sveta prihiteli, da krutega tujca poženo iz afriške celine. S svojo strašno bolečino, ki pa naroda ni izpodrezala, je slovenski narod prejel oreolo mednarodnega in lahko rečemo svetovnega poznanja.

Ocene spoštovanja in upoštevanja malega slovenskega naroda so med zavezniki dosegla višek in za dolga desetletja prehitela to, kar bi se drugače moglo zgoditi le z največjim trudom in z najtemeljitejšimi dokazi v času miru.

Poleg neprimerne trpljenja pa je na žalost še neka druga težka motnja, ki včasih stavi v senco vsa junaštva, vsa požrtvovanja in vse velike žrtve, ki jih doprinaša v sedanji dobi narod slovenski. Tam v naši domovini divja na žalost bratomorna borba. In tej posvečajo svobodni Slovenci v vrstah jugoslovanske armade letošnjo velikonočno poslanico. Ta poslanica pravi:

Bratje Slovenci in sestre Slovenke!

Silovita borba za osvobodjenje vseh narodov izpod barbarskega prusijaškega divjaštva in izpod ničvredne, zahrbtno fašistovske nešnage, se bliža slovenski domovini. Zavezniška letala že krožijo po slovenskem ozračju, oznanjujoča prihod osvobodilcev.

Svobodna tujina ve za slovenske žrtve, ve za slovenski junaški odpor proti nacistično-fašistovski zalegi, ve za brezmejno trpljenje, ve za neštne slovenske grobove, ve za mučeniške potoke krvi in solza, ki jih je slovenska domovina prelila za svojo svobodo. Svobodna tujina ve za slovensko narodno bolečino na severu in zahodu. Demokratični državniki so poučeni o vseh zaslugah slovenskega naroda za skupne vojne napore.

Bratje Slovenci in sestre Slovenke!

Vas na skrajni desnici rotimo, da pozabite v teh najtežjih dneh za naš narod na vse ideološke razlike. Vedite, da "kapitalistična" Anglija že davno več ne trepeti pred "boljševiskim baubauom", s katerim poskušajo razkrojiti zaveznike prusijaški in fašistovski lažnivci! Ali naj bo Slovenija, domovina malega človeka, v socialni borbi bolj zakrknjena in manj sodobna kakor je mogočna angleška zaveznica? Ali naj slovenski narod izgine samo zaradi blazne medsebojne bratomorne borbe tistih, ki še danes ne vedo, da je 22. junij 1941 ustvaril ENO SAMO FRONTO? Ne, bratje Slovenci, naša Slovenija ne bo nikdar izbrisana s srednjeevropskega zemljevida! Zato stražarji desnice izkopljite se iz okorelega in zastarelega svetovno nazorskega okovja in pogledjte resničnosti korajžno v obraz! V tej gigantski borbi sta samo dva nasprotnika; je samo ena fronta! Na strani svobode in boljše slovenske bodočnosti stoje: CHURCHILL, STALJIN in ROOSEVELT. Na strani nasilja, barbarstva in slovenskih grobov pa stojita krvnika HITLER in MUS-SOLINI.

Bratje Slovenci in sestre Slovenke!

Rotimo tudi vas, na skrajni levici! Vedite, da se Sovjetska Rusija bori v prvi vrsti za osvobodjenje zaslužjenih narodov. Vedite, da je v trenutku, ko so zarjaveli sovjetski topovi utihnilo ideološko orožje! Vedite in upoštevajte, da so vsi sovjetski državniki s Staljinom na čelu ob mnogih prilikah priznavali vsakemu narodu pravico, da svoje življenje uredi po svoji lastni volji! Atlantsko karto je Sovjetska Rusija priznala v celoti in jo zato morajo priznavati tudi njeni sodrugi po vsem svetu. Zato, bratje, ustavite tudi vi s svoje strani bratomorno borbo med razredčenim slovenskim narodom! Tudi za vas mora veljati ENA SAMA FRONTO IN EN SAM SOVRAŽNIK! Ne pozablajte, da slovenskih fašistov in nacistov ni!

Rotimo levico in desnico, da skupno strnete svoje vrste, tako kakor smo mi to storili tu, tudi vi tam doma in skujete eno samo mogočno voljo: SLOGA! Pripravljajte se vsi kot en mož na zadnji odločilni udar, ki ni več daleč! Strankarsko-politično borbo odložite za čas po vojni! Poslušajte glasove tistih, ki so prostovoljno in z navdušenjem odhiteli v vrste jugoslovanske osvobodilne vojske! Naš velikonočni pozdrav, bratje Slovenci, v domovini in izven nje je: SLOŽNO IN SKUPNO VELIKI JUGOSLAVIJI NASPROTI!

Moja pot po Afriki

(Božidar Jakac)

Marsikdo se bo začudil, da je pred 15 leti do sedaj Slovincu skoro nepoznano deželo in kraje, koder sedaj divjajo bitke, prepotoval eden izmed najbolj nadarjenih slovenskih akademskih slikarjev, Božidar Jakac. O svojem potovanju je svoječasnó napisal nekaj zanimivosti, iz katerih posnemamo tudi tole:

Iz mračnih, deževnih aprilskih dni 1.1928. sem zbežal preko Italije na francosko riviero v Cannes in od tod v Marseille, od koder sem 2.maja ob sončnem zahodu odplul z velikim parnikom "Gouverner Général Grévy" tja doli na jug v domovino žgočega sonca in globokih neskončnih noči, v - Afriko.

Eno noč, en dan in še eno noč smo se gurali na valovih Sredozemskega morja. Ko pa je zarja dramila jutro, smo v dalji spoznali zemljo in v vzhajajočem soncu so zablestela bela mesta črne Afrike.

Spomnil sem se vzhičenega dehtenja, ki me je obšlo, ko sem prvič - pred tremi leti - zagledal obal in čudno mi je bilo pri srcu. Prihajal sem kot znanec. Vračal sem se kot od včeraj. In res - srečal sem ljudi kot takrat in bili so mi prijatelji.

Tunis "beli plašč prerokov" kot ga imenujejo Arabci, je veliko trgovsko obmorsko mesto. Po ugodnem naključju me je bogat Arabec povabil na svoj dom, kjer sem v bajno lepi palači slikal odkrite haremske lepote. Le žal, da je moralo ostati vse za obzidjem.

Kolonade, fajanse, vodometi in bogate pestre obleke kot v tisoč in eni noči.

Od tod sem se napotil v Kairuan na arabski narodni praznik. (Glej zemljevid Tunisa na zadnji strani "Bazovice"!) Mesto leži sredi puščave. "Belo mesto sto kupol" je bilo svečano okrašeno in se razživljajo v vrenju in kipenju pisanih množic iz vse dežele in še iz centralne Sahare.

Saj pa je to mesto sveto - "Meka mahreba" (zapadni islam).

Ponosita velika mošeja Sidi Okba s svojim prostranim dvorom, obrobljenim z dvojnimi vitkimi stebri in z masivnim, monumentalnim tridelnim minaretom, je mogočno kraljevala nad silnim, dolgim nazobčenim obzidjem, kjer so se vrstile zastave in se gnetli

gledavci. Pod njim pa so se zgrinjale nepregledne množice, ki so prišle na največjo slovesnost v letu, na bojne tekme najizurjenjših jahačev iz vseh delov Tunizije, v bogatih, pestrih oblačilih, na "fantazijo".

Ko je stopil na tribuno na skali guverner, je dal top znamenje in že se je v oblaku prahu iz male vzpetine pripodila tolpa jezdecev v tisoč barvah, ki jih je sonce še postoterilo. Čudno skovikanje žen okrog in na obzidju je spremljajo divjanje in streljanje. Sledile so razvratne akrobacije posameznikov; s presenetljivim videzom so odigrali napad na karavano. A že se je nagnilo sonce v zaton, ko so zaključili igre. Tisočere množice so razvnete valovile nazaj v mesto. Tu pa so nas čakala spet nova presenečenja. V mošeji Abd el Kader je bila bogata razstava preprog. Na strehi so čepele žene ko črni in beli golobje. Pričela je seansa islamske fakirske sekte Aissanas. Med divjim ritmom petja in bobnanja so se nabadali z dolgimi ostmi, požirali žive žabe, škorpionje, črepinje in žeblje, viseli čez ostrine mečev...

Zvečer pa so tekmovala najizbranejša tuniške plesalke, prepevaje nežne in divje razžarjene ljubavne pesmi. Ko sem odhajal se je že globoka, neskončna noč zagrinjala nad belim mestom. Še enkrat sem bil tu, toda v dneh samote in tišine. Potem pa sem se odpravil proti jugu preko izsušenega gorovja, preko neizmernih puščav, kjer je paleča vročina izsrkala vse življenje, tja do zadnje železniške postaje v Sahari, v Tozar sredi obširne krasne oaze ob nepreglednem suhem, slanem jezeru "Čot el Djerid".

Slikal sem v neznosni vročini od jutra do noči. 47 do 49 stopinj v senci je izsuševalo pot z obraza in telesa. Sam ali pa v spremstvu spahija sem blodil po pesku in po palmovem gozdu.

Nekaj Evropecev, vse drugo sami Arabci in Kabili, celo Tuaregi pridejo tupatam iz divjega Hoggarja.

Nekega dne me je avto potegnil preko krajev peščenih pust in fate morgane v Nefto, zadnjo veliko oazo pred neskončnostjo peščenega oceana. Tu sem našel svet najčudovitejših barvne lepote. Mali bazen se imenuje "veliko jezero". Voda je tu bogastvo, življenje,

vse. Samun preti, napada, divja, ruši, rjove, besni, hoteč uničiti vse, česar ni zapeljala fata morgana - utvara. Žal, da sem utegnil ostati tu samo štiri ure. Na vso moč sem delal, kljub silni vročini, samo, da bi ohranil na papirju čudovito doživetje te pokrajine. Pa bilo je že v zadnjih dneh meseca junija in bil sem že poslednji tujec.

Vrnil sem se v Tozer, kjer sem že prvo uro po naključju slišal - slovensko govorico, našel dobrih prijateljev in romarjev puščave. V čudovitih puščavskih nočeh, posejanih z velikimi, bleščočimi dragulji na nebu, je odmeval ritem derbuke (bobna) in rahlo utripanje beduinske pesmi. V daljavi so lajali kabilski psi s čudno suhotnim glasom.

V prostranstvo zvezdne noči je zazvenela visoka, enolična pesem mujezina: "Allahu akbar aškadu..." (Bog je velik...). Nikoli ne bom pozabil teh večnostnih noči, teh večernih žgočih žarenj nad puščavo med palmami.

Po enajstdnevem mrzličnem delu sem zapustil Tozer in vlak me je preko Gafse od-

peljal spet k morju. Ustavil sem se v obmorskem mestu Sfaxu, v stari trgovski, arhitektonsko izredno zanimivi postojanki, z biblično lepim, nenavadno visokim nazobčenim obzidjem. Od tu sem krenil še enkrat proti jugu do zadnje postaje v oazo Gabes. Srečaval sem stare znance. Stregel mi je še isti Arabec kot nekdanj. Temperatura je padla na 36 stopinj v senci. Mesto je zgrajeno na razvalinah stare utrdbe. Bil sem že utrujen in od naporov skoro bolan, zato sem nekaj dni počival ter se predajal gledanju neugnanega življenja morja, ki je prav tu pred davnimi tisočletji zalilo bajeslovno mesto Atlantis.

Preko Sfaksa - El Djema - Suse sem se vrnil v Tunis. Še dva tedna sem bival tu. Obiskal sem bližnjo Kartageno. Še danes so ceste dobesedno posejane z mozaiki. Le še ostanki templjev, stebrov, gledališča... Vse te nekoč silne spomenike človeške tvornosti prerašča osat, beduinka pase velbloda in stika za starim denarjem.

Križ se sveti nad razvalino in zbor pobožnih pesmi odmeva v ogromno morje islama.

V hrbet Marethove črte

(Glej zemljevid na 8.str.!)

Med vznožjem divjega gorovja Djebel Tebaga in nekaj nižjega Djebel Melaba stoje razvaline nekdanje rimske trdnjave, ki je branila kakih 10 km široko odprtino k obali južnega Tunisa.

Močna in izredno gibljiva sila Novozelelandcev, Britancev in Indijcev je z boka napadla klaverne naslednike rimskega imperija v zaledje in s tem odprla pot osmi armadi za nadaljne prodiranje v Tunis.

Novozelanci so bili prvotno na postojankah južnega odseka Marethove črte. Nekaj dni po njihovem prihodu na nove položaje so v večernih urah nenadoma prejeli povelje, naj se z vso previdnostjo in neopazno usmerijo proti svojemu zaledju. Z ramen so častniki in vojaki odstranili napise in prebarvali na vozilih "praprotni list", ki je emblem njihovih edinic. Pričeli so svojo 360 km dolgo pot skozi skrajno neprijazno ozemlje med vznožjem gorovja Matmatas in Saharo. Njihova naloga je bila, da obidejo Marethovo črto, se vtihotapijo v zaledje sovražnika, ga napadejo in prodrq čez staro rimsko trdnjavo naravnost v Gabes.

Ta naloga je bila razdeljena v štiri etape. Prvi del naloge se je glasil: Izmuzniti se s

postojank blizu Medenine nazaj do Ben Gardana. Od tu so imele edinice zborna mesto 45 km jugozahodno Fum Tatahuina.

Drugi, tretji in četrti del njihove naloge je vodil edinice skozi Dahar ob vznožju gorovja Matmatasa in po puščavi dalje do odprtine.

Prvi del od Marethovih postojank pa do zbirališča so prišli deloma podnevi, večino pa ponoči. Do Ben Gardana so imeli na razpolago dobro asfaltirano cesto. Od tu dalje pa jih je pot vodila po puščavskem pesku in težko prehodnem kamenitem hribovju. Šest dni so se edinice zbirale, potem so nekoč krenile na pot. Za seboj so imele že 50 km. Od tu dalje so napredovali v puščavski formaciji.

S hribovja so slutili sovražno nevarnost. Prišlo pa ni do nobenega spopada. Neka osamljena baterija je zelo netočno streljala in to je bilo tudi vse. Skoraj vsa vozila so bila izven strelne daljave, proti oklopnim edincam pa streljanje itak ni imelo nobenega učinka.

Ko se je znočilo so se ustavili in razvrstili k odmoru. V luninem svitu je sijal divji Djebel Tebaga, pred katerim je ležal njihov voj-

ni cilj. Ponoči so jih vznemirjali sovražni bombniki ne da bi jim prizadejali kakršnokoli škodo niti odkrili cilj njihovega prodiranja.

Naslednjega dne so rinili zopet naprej in proti večeru so se znašli pred sovražnimi postojankami. Približevali so se sovražniku pod zaščito lovskih letal in ko se je znočilo so bili že v popolni borbeni formaciji.

Nekaj ur pozneje sta dva pehotna bataljona s podporo topništva zabila močan klin na tej strani tuniških vrat. 26. marca 1943 je bilo mrzlo jutro in bril je hamsin poln prahu. Tega dne so Novozelanci napadli. Pomagali so jim bombniki, ki so nepretrgoma bombardirali sovražne postojanke in zbirališča osnih čet. Nato so prihiteli lovci, ki so zvesto patroljirali nad bojiščem in ščitili zavezniško pehoto pred sovražnim letalstvom. Ko je padla zadnja letalska bomba, je pričel topniški zaporni ogenj korakoma prodirati v sovražne vrste in je tako odpiral pot britanskim tankom, ki so z vso silo udarili na razredčene sovražnika.

Bitka je bila v polnem teku, ko je Rommel poslal v borbo svoje pancerce. Nastala je

strahovita tankovska borba, ki je končala z britansko zmago.

Britanski tanki so presenitili osno pehoto, ki jo je Rommel pripravil in skrtil za protinapad. Do tega pa sploh ni prišlo.

Zapora tuniških vrat je bila izredno močna. Nemci in Italijani so branili prehod s številnimi oklopnimi edinicami, s strojničnimi gnezdi in matalci min. Kljub vsemu zavezniške izgube niso bile posebno težke.

Ko se je znočilo je prišlo tu pa tam samo še do posameznih, osamljenih spopadov. Ob zori pa je bila vsa sovražna postojanka v britanski oblasti.

S tem seveda pot proti morju še ni bila prosta. Novi britanski tanki so prihajali v vedno večjem številu in rinili čez novo zavzete postojanke in potiskali sovražnika nazaj vse, dokler se ni bitka premaknila na odprto zemljišče. Tu se sovražnik ni mogel več dalje upirati in pot k morju v Gabes je bila odprta, sovražnik pa poražen.

Medtem je osma armada ponovno prebila tudi frontalno Marethovo črto in pognala Afrika Korps že četrtrič v beg.

VELIKONOČNA HIJACINTA

(Ivan Učenič)

Tam pod sivim Čavnom v vasi z veliko, lepo cerkvi-jo in majhnimi, pritličnimi hišicami, pod cesto, po kateri je nekoč sam Napoleon hodil, je bilo tiho in dolgočasno. Od šestih hiš, ki so se naslanjale na veliko cesto, so štrleli v zrak samo še osmojeni

zidovi. Latnik pri Mežnarjevih se je sesul, šparoni so se polomili, črepinje zdrobljenih korcev so ležale na velikih kupih po malem borjaču.

Gori na cesti se je sprehajala gruča karabinerjev in miličnikov. Puške so držali v rokah, pripravljene na strel. Budno so motrili zapuščeno in požgano vasico. Nekateri bolj korajžni so čepeli za cestnim zidom in prežali na samotne in puste vaše ulice.

Nič se ni zganilo. Ogromni okrogli in štirioglati dimniki so spali. Niti iz enega samega se ni dvigal dim kakor se je to dogajalo že stoletja.

Za Severjevo hišico je stala za predpasnik velika ograda. Radič je pridno bodel iz sive opočne zemlje. Pod zidom so se ponižno odpirali prvi cvetovi plavih in belih vijolic. Mandelj v kotu je že odcvel. V drugem kotu pa se je košatila češnja z malimi suličastimi listi, ki so bili komaj centimeter dolgi. Vsa košata krona je izgledala ko da bi bila z biseri posuta. V sredi na okrogli gredi so pognale hijacinte in se razpele v bogate in dišeče cvetove. Tudi rumene narcise niso zaostajale. Vse to prvo spomladansko cvetno bogastvo je vsako leto namenila Severjeva mati - božjemu grobu. Ali letos je Severjeva hiša požgana in zapuščena. Cerkevna vrata so zaprta. Bog sameva v prazni cerkvi. Letos je vsa ta siromašna vasica en sam božji grob.

Sonce je že padalo tja za Planino. Rahel vetrič se je poigraval s kupi pepela in prašil z njim zapuščeno slovensko vas.

Cesta je oživila. Žlobudranje in prerekanje je nadomeščalo ropotuljo velikega petka in motilo vaško večerno tišino. Gruče uniformirancev so se stiskale in zbirale. Cela četa je nastala. Nekaj ostrih povelj je zadonelo v dolino. Prva manjša skupina je odšla proti Ajdovščini, za njo v primerni razdalji je hitela glavnina, tej so sledili še ostali. Vasica je ostala sama, sama na veliki petek. Mrak je počasi legal na požganino. Tudi iz doline ni bilo glasov. Le tu pa tam se je vil proti nebu plavi snop dima, ki ga povzroča rožje.

Včeraj na sam veliki četrtek so ves dan vozili mrtvece in ranjence po veliki cesti iz Cola proti Ajdovščini. Tri dni je divjala bitka po nanoških grebenih in mejah. Nanos se ni udal. Tristosedemdeset Lahov so pokopali, je povedal miličnik iz Trsta. Fantje niso imeli velikih izgub. Nanoški gozd jih je zagrnjal in zvesto obvaroval. Iz Vipave, Pivke, Krasa in Brd so se zbrali. Nihče jih ni klical, prišli so, se zmenili in udarili.

Ves veliki teden so gorele vasi, streljali so nedolžne, s kamijoni vozili otroke, ženske in starčke neznano kam. Ubijali so, pretepali, požigali hujše od samih srednjeveških Turkov...

Žalostno je sijala luna na vedrem nebu. Njeni blede žarki so sramežljivo odkrivali slovensko nesrečo in trpljenje.

Izpod prevrnjenega bednja v napol porušenem hramu Severjeve hiše se je skotalila na plan temna sključena postava. Lunini žarki so padali na zaripel obraz starke-kmetice. Pokrižala se je in z veliko previdnostjo pridrsela na razdejani borjač. Sedla je na blajno, stisnila glavo med žuljave dlani in zajokala brez solza. Ta jok je ni zapustil že leta. Včeraj in danes pa je iztisnila iz očesnih duplin zadnjo solzo.

Nenadoma je vstala mati Severjeva. Sklonjena se je vlekla v ogrado. Ob luninem svitu je hlatala po pomladnem cvetju. Za dve pesti ga je natrgala. Neslišno je polzela tja proti visoki, beli cerkvi. Skrivala se je med razdejanimi ograjami in podrtimi zidovi. Cerkvena vrata so bila zaklenjena. Ona v zakristijo pa so bila nalomljena in vržena iz tečajev. Velika odprtina je zijala temno nasproti in skozi njo se je splazila stara Severka v cerkev. Tipaje se je pomikala k glavnemu oltarju. Luna je osvetljevala podobo Kristusa na križu. K njemu je gnalo starko. Položila je pušljce na obredno mizo in se zgrudila...

Gori nad cesto je zakovikala sova v belih

pečinah. Nekaj sto metrov dalje se je oglasila druga. Nevidno se je zganilo grmičevje, počasi se zrasla črna gmota in se tiho valila proti veliki cesti tja, kjer cesta zavije v ostri ključ. Nekaj minut pozneje je hušknila čez cesto velika senca.

Na Severjevem borjaču je stikala senca in se vlekla med podrtinami. Mlad, že dolgo neobrit mladeniški obraz so posvetili zvedavi lunini žarki. Na sredi borjača je ležala sveža hijacinta. Neznanec se je sklonil, jo pobral in poduhal. Čudna misel mu je šinila v glavo. V treh dolgih skokih je bil v ogradi. Luna mu je kazala sledove svežega obiska. Nič ni pomišljal neznanec, skrivnostna sila ga je vlekla tja proti beli cerkvi. V roki je stiskal hijacintin cvet.

Na oltar ga je polagal in se pri tem spodtaknil.

"Mati!" je zakričal proseče in s srečo na ustnih. Ali mati Severjeva svojega sina ni več slišala.

Tiho se je sklonil Tone, njen sin. Na sivo lasišče je pritisnil razpokani ustni, krepko stisnil debelo pištolo ob desnem boku in izgubil...

Zakovikala je sova gori nad cesto, še dalje v pečini pa je odgovorila druga...

Začetki zračne vojne

Splošno ljudje mislijo, da je zračna vojna pridobitev najnovejše dobe. Pa ni tako. Ilustracije iz prusko-francoske vojne 1.1870 kažejo pogostokrat uporabo takozvanih aerostatov. To so bili baloni z gondolo, v kateri je sedel častnik in z daljnogledom opazoval in ogledoval sovražnikova premikanja. Stari arhivi govore, da so Francozi v bitki pri Fleursu 1.1794 prvič uporabljali opazovalni balon.

L. 1870. so Nemci oblegali Pariz. Nemci so se spomnili francoskega izuma in spustili v zrak tri opazovalne balone, ki pa so jih Francozi kmalu sestrelili.

Toda ne samo oblegovalci, tudi obleganci v Parizu so si takrat pomagali z baloni. Na pariškem trgu St. Pierre se je dvignil v zrak balon, iz katerega so Francozi opazovali gibanje nemške vojske. Še bolj pa je Francozom rabil ta balon za pravilno usmerjevanje topovskega ognja. Balone je uporabljala tudi pariška poštna uprava. Ž njimi so za časa obleganja odpeljali 91 potnikov in nad tri milijone pisem. Vsega so takrat Parižani uporabili 64 aerostatov in samo tri so Nemci sestrelili, ostali so dosegli namenjene cilje.

Trpod latnika

Prav srečne in prijetne velikonočne praznike želi vsem bratom in sestram katoliške in pravoslavne veroizpovedi uredništvo "Bazovice".

GENERAL DRAŽA MIHAJLOVIĆ ČES-TITA GENERALU MONTGOMERY-U.

General Draža Mihajlović je poslal generalu Montgomery-u sledečo brzojavko: "Sprejmite iskrene čestitke o priliki sijajne zmage pri Marethu, katera predstavlja nov korak proti končni zmagi. Je to klasičen vzgled strategije in poguma Vaših junakov Oslobojenje Evrope ni več daleč. Jugoslavija bo tudi po svojih močeh pripomogla do te končne zmage s svojimi borci. V imenu teh in v svojem lastnem Vas iskreno pozdravljam."

DRAMA 98.LEGIJE ČRNIH SRAJC. "Milizia Fascista", organ črnosrajčnikov prinaša nekaj podrobnosti o popolnem uničenju 98. legije črnih srajc v Jugoslaviji. Velik del legije so jugoslovanski domoljubi obkoljili v nekem zgodovinskem gradu na Dolenjskem. Pomoč, ki je prišla prepozno, je našla v bližini gradu enega samega ubežnika, ki je povedal, kaj se je zgodilo z njegovimi tovariši.

POGLAVARJA FAŠISTOV SO UBILI. V Splitu so rodoljubi z revolverjem ustrelili poglavarja vseh dalmatinskih fašistov Giovannija Savo Zaradi tega je Mussolini takoj zamenjal laškega prefekta v Splitu.

NOVE OMEJITVE PREHRANE V ITALIJI. Italijanski listi prinašajo za mesec april količine prehrane na osebo, ki so tele: kruh = 150 gr dnevno; testenine ali riž = 1 kg na osebo mesečno; maščobe = 0.1 litra olja, 50 gr svinjske masti in 50 gr masla na osebo za ves mesec; meso = 150 gr govedine na teden in največ še 100 gr drugega mesa, če je na razpolago na osebo in na teden; mleko 100 gr dnevno; jajca = eden do dva komada tedensko, če so na razpolago. - Isti listi dostavljajo, da je lahko mogoče, da v mestih, ki jih bombardirajo sovražniki, tudi teh količin ne bo vedno na razpolago.

LAHI IN OSMI ARMADA. Italijanski radio je poskušal opravičiti laške poraze v Egiptu, Libiji, Tripolitani in Tunisu z opravičili češ, da je osma britanska armada najboljše opremljena in najboljše izvežbana na svetu. Ta priznanja pa so Hitlerja spravila v slabo voljo in je krepko zakričal v Rimu, naj

s takimi izgovori ne demoralizirajo tuniških branilcev.

LAHI ZAPUŠČAJO BALKAN. Nevtralni listi pišejo, da sta se Hitler in Mussolini dogovorila, da se umaknejo vse italijanske čete iz Balkana. Drugi viri poročajo, da so Italijani izpraznili že velik del Grčije, Srbije, Bosne in Hercegovine ter Dalmacije. Že poprej so Italijani odšli iz Hrvaške. Isti viri pravijo, da je italijanska armada v splošnem močno razredčena in je njena prisotnost v Italiji za obrambo lastne zemlje neobhodno potrebna.

VELIKE LAŠKE IZGUBE NA BALKANU. V najnovjšem seznamu izgub za mesec marec, ki ga redno priobčuje laško vojno ministerstvo, so imeli Lahi v tem mesecu v Jugoslaviji in Grčiji 1853 mrtvih in pogrešanih. **SOVRAŠTVO MED ITALIJANI IN ANGLEŽI.** Laški časnikar Edgardo Sulis se pritožuje v "Popolo d'Italia", da je sovražstvo Italijanov do Angležev v zadnjem času zelo povodenelo. Z velikim vznemirjenjem ugotavlja laški novinar, da je sovražstvo med fašisti in antifašisti neprimerno večje, kakršno pa je bilo med Italijani in Angleži pri El Alameinu.

NA SPODNJEM ŠTAJERSKEM je 6000 nemških otrok. "Tagespost" poroča, da so Nemci pripeljali iz Porurja in Berlina v okolico Maribora in Slovenskih goric 6000 nemških otrok. Isti list tudi poroča, da bo "Neodvisna hrvaška država" sprejela okrog 10.000 nemških otrok.

"CORRIERE DELLA SERA" priobčuje razglas, po katerem je najstrožje prepovedano fotografiranje poslopij, ki so bila poškodovana zaradi zračnih napadov.

OBRAMBA "ITALIJANSKE CIVILIZACIJE". S to krilatico poskuša laški tisk in ž njim rimski radio ohrabriti italijansko ljudstvo pred smrtno nevarnostjo, ki preti iz juga. Švicarski listi se sprašujejo, ali je fašistovska civilizacija, ki je vsa polita s krvjo in najtežjimi zločini, vredna obrambe.

ZA TISKOVNI SKLAD "BAZOVICE" so darovali: Škrabec Tereza P.E. 10.-; Josip Fon 25.-; Pregelj Jožef 50.-; Pahor Lojzka 50.-; Pavletič Dalka 50.-; Ostan Amalija 50.-; Vodonivec Gizela 50.-; skupno P.E. 285.-.

V SKLAD "ŠOTORSKE KNJIŽNICE" so prispevali: D. Joško P.E. 100.-; D.V. 25.-; Anton Fon 100.-; Marica Furlani 50.-; skupno P.E. 275.-. Vsem darovalcem najlepša hvala!

Tunis - vrata evropske trdnjave

